

AVRUPA KONSEYİ, YOLSUZLUKLARLA MÜCADELEYE İLİŞKİN CEZA HUKUKU SÖZLEŞMESİ*

(27 Ocak 1999)

Önsöz

Avrupa Konseyi'nin üyesi olan devletler ile şimdiye kadar imza atan diğer ülkeler,

Avrupa Konseyi'nin amacının üye ülkeler arasındaki birliği güçlendirmeyi başarmak olduğunu dikkate alarak;

Bu Sözleşmeye imza atan diğer devletler ile işbirliğini artırmanın önemini farkına vararak;

Bir öncelik olarak, uygun yasaların ve önleyici tedbirlerin benimsenmesi de dahil olmak üzere yolsuzluğa karşı toplumun korunmasını amaçlayan ortak bir ceza politikasının zorunlu olduğuna inanarak;

Yolsuzluğun hukuk devleti ilkesini, demokrasi ve insan haklarını tehdit ettiğine; iyi yönetimi, adalet ve sosyal adaleti ortadan kaldırdığına; rekabette sapmalara yol açtığına; ekonomik kalkınmayı engellediğine ve demokratik kurumların istikrarını ve toplumun ahlaki temellerini tehlikeye attığına vurgu yaparak;

Yolsuzluğa karşı etkili bir şekilde mücadele etmenin cezai meselelerde hızlı ve iyi işleyen bir uluslararası işbirliğini gerektirdiğine inanarak;

Aralarında Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu, Dünya Ticaret Örgütü, Amerikan Devletleri Örgütü, İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı ve Avrupa Birliği'nin de olduğu yolsuzlukla mücadeleye yönelik uluslararası anlayışı ve işbirliğini daha üst seviyelere çıkaran gelişmelerden büyük bir memnuniyet duyarak;

19. Avrupa Adalet Bakanları Konferansı'nın (Valletta, 1994)ardından Kasım 1996'da Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından benimsenen Yolsuzluğa Karşı Eylem Programı'nı göz önüne alarak;

Bu çerçevede üye olmayan devletlerin Avrupa Konseyi'nin yolsuzluğa karşı yürüttüğü faaliyetlerine katılımlarının önemini dikkate alarak ve Yol-

suzluğa Karşı Eylem Programı'nın uygulanmasına yönelik değerli katkılarından memnuniyet duyarak;

Ayrıca, 21. Avrupa Adalet Bakanları Konferansı (Prag, 1997)'nda kabul edilen ve Yolsuzluğa Karşı Eylem Programı'nın hızlı bir şekilde uygulanmasını tavsiye eden ve yolsuzluk suçlarının koordineli bir şekilde mahkum edilmesini sağlayan ceza hukuku sözleşmesini kabul etmeye davet eden ve eşit statü ile hem üye devletlere hem de üye olmayan devletlere izleme mekanizmasının oluşturulmasının yanı sıra bu tip suçların soruşturulmasında işbirliğini artıran 1 No'lu karara atıfta bulunarak;

Avrupa Konseyi Devlet ve Hükümet Başkanları'nın, 10-11 Ekim 1997'de Strasbourg'da gerçekleştirdikleri ikinci toplantı münasebetiyle, yolsuzluktaki artış nedeniyle karşı karşıya kalınan tehlikelere ortak bir cevap bulmak konusunda aldıkları kararı ve organize suçlar ve kara para aklama ile olan bağlantısını da göz önüne alarak yolsuzluğa karşı mücadelede uluslararası işbirliğini artıran Eylem Planı'nı benimsemelerini ve Yolsuzluğa Karşı Eylem Planı'na uluslararası yasal enstrümanların hızla tamamlanmasını sağlamaları için Bakanlar Komitesi'ne verilen talimatı akılda tutarak;

Ayrıca, Yolsuzluğa Karşı Eylem Programı'na uygun uluslararası yasal enstrümanların hızla geliştirilmesi gereğine işaret eden ve 101. oturumda Bakanlar Komitesi tarafından 6 Kasım 1997'de benimsenen Yolsuzluğa Karşı Mücadelede 20 Temel İlke ile ilgili (97) 24 sayılı kararı dikkate alarak;

Yolsuzluk konusunda üstlendiği yükümlülükleri uyumlu bir hale getirerek yolsuzlukla mücadelede üye devletlerin kapasitelerini artırmayı amaçlayan "Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu- GRECO" yu kuran kısmi ve genişletilmiş bir anlaşmanın oluşturulmasına izin veren Bakanlar Komitesi'nin 4 Mayıs 1998 tarih ve 102. oturumunda alınan (98) 7 sayılı Kararını göz önünde bulundurarak,

Aşağıdaki konular üzerinde mutabakata varır:

1. Bölüm- Terimlerin kullanımı

1. Madde- Terimlerin kullanımı

Bu sözleşmenin amaçları açısından:

- a. "Kamu görevlisi"nden ilgili devletlerin ulusal kanunlarında "görevli" "kamu görevlisi", "belediye başkanı", "bakan" ya da "yargıç"lık görevlerini ifa eden şahıslar için yapılan nitelemelerin karşılığı kastedilmektedir;

- b. Yukarıdaki a maddesinde bahse konu olan “yargıç” hem savcılar hem de hakimleri kapsar;
- c. Başka bir devletin kamu görevlisi ile alakalı bir davanın söz konusu olması halinde davayı yürüten devlet kendi ulusal mevzuatı ile uyumlu olduğu sürece kamu görevlisi tanımını uygulayabilir;
- d. “Tüzel kişi”, devletler, devlet otoritesinin kullanımı ile görevli diğer devlet organları ve uluslararası örgütler hariç, yürürlükteki ulusal mevzuata göre bu tip bir statüye sahip bulunan herhangi bir kişilik anlamında kullanılır.

II. Bölüm- Ulusal düzeyde alınacak tedbirler

2. Madde- Ulusal kamu görevlilerinin aldığı aktif rüşvet

Taraflardan her biri, doğrudan ya da dolaylı olarak, kendisi ya da başka birisi namına, herhangi bir kamu görevlisine görevlerini ifa etmeme ya da görevini yerine getirmesi için herhangi bir yasadışı ya da uygunsuz menfaatin kasıtlı olarak vaat edilmesi, önerilmesi veya verilmesi durumunda ulusal kanunlara göre bunun cezai bir suç olarak kabul edilmesi için gerekli olan yasal ve diğer tedbirleri benimsemelidir.

3. Madde- Ulusal kamu görevlileri tarafından gerçekleştirilen pasif rüşvet

Taraflardan her biri, kendisi ya da başka biri namına, herhangi bir kamu görevlisine görevlerini ifa etmeme ya da görevini yerine getirmesi için herhangi bir yasadışı ya da uygunsuz menfaatin kasıtlı olarak vaat edilmesi, önerilmesi veya verilmesi durumunda ulusal kanunlara göre cezai bir suç olarak kabul edilmesi için gerekli olan yasal ve diğer tedbirleri benimsemelidir.

4. Madde- Ulusal meclis üyelerinin aldıkları rüşvet

Taraflardan her biri, yasam veya idari erke sahip yerel meclis üyesi olan herhangi bir kişi ile alakalı olarak 2. ve 3. maddelerde söz konusu olan davranışları kendi iç hukukunda cezai bir suç olarak kabul etmesi için gerekli olan yasal ve diğer nitelikteki her türlü tedbiri benimsemelidir.

5. Madde- Yabancı kamu görevlilerinin rüşvet alması

Taraflardan her biri, kendi iç hukukunda, başka bir devletin kamu görevlileri ile ilgili olarak 2. ve 3. maddelerde bahsedilen davranışları cezai suç olarak tespit etmek için gerekli olan yasal ve diğer nitelikteki tüm tedbirleri kabul ederler.

6. Madde- Yabancı meclis üyelerinin rüşvet alması

Taraflardan her biri, kendi iç hukukunda, başka bir devlette yasam veya idari erke sahip bir meclis üyesinin 2. ve 3. maddede bahsedilen davranışlarının cezai nitelikte suç olarak kabul edilmesi için gereken her türlü yasal ve diğer nitelikteki tedbirleri kabul eder.

7. Madde- Özel sektördeki aktif rüşvet

Taraflardan her biri, kendi iç hukukunda, doğrudan ya da dolaylı yoldan, kendisi veya başkasının namına, uluslararası alanda gerçekleştirilen iş aktivitelerinde, görevini yapması veya görevini yapmaktan kaçınması için özel sektör kuruluşları ile çalışan veya kuruluşları düzenleyici bir göreve sahip olan herhangi bir kişiye yasadışı bir menfaati sağlama, vaat etme veya verme eylemlerini cezai nitelikteki suç saymak için gerekli olan yasal veya yasal olmayan her türlü tedbiri alır.

8. Madde- Özel sektörde pasif rüşvet

Taraflardan her biri, kendi iç hukukunda, doğrudan ya da dolaylı olarak, kendisi veya başkası namına, uluslararası alanda gerçekleştirilen iş aktivitelerinde, görevini yapması veya yapmaktan kaçınması için özel sektör kuruluşları ile çalışan veya kuruluşları düzenleyici bir göreve sahip olan herhangi bir kişiye yasadışı bir menfaati sağlama, vaat etme veya verme eylemlerini cezai nitelikteki suç saymak için gerekli olan yasal veya yasal olmayan her türlü tedbiri alır.

9. Madde- Uluslararası örgütlerdeki görevlilerin aldığı rüşvet

Taraflardan her biri, kendi iç hukukunda, personelle ilgili düzenlemeler çerçevesinde, taraflardan birinin üyesi olduğu uluslararası veya ulus-üstü bir örgütte ya da kurumdaki görevli ya da sözleşmeli personel ile bu görevli ya da personel ile denk görevleri yerine getiren herhangi bir kişi ile alakalı olarak 2. ve 3. maddelerde adı geçen davranışları cezai nitelikte bir suç olarak kabul etmeleri için gereken her türlü yasal ya da yasal nitelikte olmayan tedbiri alırlar.

10. Madde- Uluslararası niteliğe sahip meclis üyelerinin aldığı rüşvet

Taraflardan her biri, kendi iç hukuklarında, taraflardan birinin üyesi olduğu uluslararası veya ulus-üstü bir meclisin herhangi bir üyesi ile alakalı olarak 4. maddede bahsedilen davranışları cezai niteliğe sahip bir suç olarak kabul etmeleri için gereken her türlü yasal ya da yasal nitelikte olmayan tedbiri alırlar.

11. Madde- Uluslararası mahkemelerdeki yargıç ve savcılarının aldığı rüşvet

Taraflardan her biri, kendi iç hukukunda, yargılama yetkisi taraflarca kabul edilen uluslararası mahkemelerden birinin hakimi ya da görevlileri ile alakalı olarak 3. maddede bahsedilen davranışları cezai niteliğe sahip bir suç olarak kabul etmeleri için gereken her türlü yasal ya da yasal nitelikte olmayan tedbiri alırlar.

12. Madde- Nüfuz ticareti

Taraflardan her biri, kendi iç hukukunda, kasıt söz konusu ise, elde edilen uygunsuz menfaat ister kendisine, isterse başka herhangi bir kişiye yönelik olsun, 2., 4., 6., 9. ve 11. maddelerde söz konusu edilen kişilerden herhangi birinin alacağı kararlar üzerinde uygunsuz bir etkide bulunabileceğini iddia eden veya bunu sağlayacağını söyleyen herhangi bir şahsa, doğrudan ya da dolaylı yollarla, her türlü yasadışı menfaati vaat etmenin, vermenin ya da önermenin yanı sıra bu tip bir etki yapılsın ya da yapılmı-sın veya bu tip bir etki istenilen sonuçları versin ya da vermesin bu etki sonucunda bu tip bir menfaat önerisinin ya da vadinin kabul edilmesini, talep edilmesini veya elde edilmesini cezai nitelikte bir suç olarak kabul etmek için gerekli olan yasal ya da diğer niteliğe sahip her türlü tedbiri benimser.

13. Madde- Yolsuzluk suçlarından elde edilen gelirlerin aklanması

Taraflardan her biri, kendi iç hukukunda, taraflar bir çekincede bulunmamışlarsa ya da bu suçlarla alakalı olarak bir bildirimde bulunmamışlarsa veya kendilerinin kara para aklama ile ilgili mevzuatları açısından bu tip suçları ciddi birer suç olarak kabul etmiyorlarsa, bu Sözleşme'nin 2-12. maddelerine göre meydana gelen herhangi bir cezai nitelikteki suç içeren bir suçun teyit edilmesi halinde İşlenen Suçlardan Elde Edilen Gelir ve Kazançların Aklanması, Araştırılması, Müsadere Edilmesi ve Ele Geçirilmesi İle İlgili Avrupa Konseyi Sözleşmesi (ETS No.141)'nin 6. maddesinin 1. ve 1. paragraflarında atıfta bulunulan davranışları cezai nitelikte bir suç ola-

rak kabul etmek için gerekli olan yasal ya da diğer niteliğe sahip her türlü tedbiri benimser.

14. Madde- Muhasebe ile ilgili suçlar

Taraflardan her biri, kendi iç hukukunda, kasıt söz konusu ise, ilgili taraf bir çekincede bulunmamışsa 2-12. maddelerde atıfta bulunulan suçların işlenmesi, gizlenmesi veya üstünün örtülmesi için aşağıda yer alan eylem veya ihmalkarlıkları yapmaları halinde bunların cezai nitelikteki ya da diğer türden yaptırımlara maruz bırakılacak birer suç olarak kabul etmek için gerekli olan yasal ya da diğer niteliğe sahip her türlü tedbiri benimser:

- a. yanlış veya eksik bilgiye dayalı bir fatura ya da herhangi muhasebe belgesini düzenlemek ya da kullanmak;
- b. yasalara aykırı bir biçimde herhangi bir ödeme kaydının yapılmaması.

15. Madde- Eylemlere İştirak

Taraflardan her biri, kendi iç hukukunda, bu Sözleşme'de yer alan cezai niteliğe sahip herhangi bir suçun işlenmesine katılmayı ya da yardım etmeyi cezai nitelikte bir suç olarak kabul etmek için gerekli olan yasal ya da diğer niteliğe sahip her türlü tedbiri benimser.

16. Madde- Kişisel dokunulmazlık

Kişisel dokunulmazlığın kaldırılması konusu ile ilgili olarak bu Sözleşmenin hükümleri herhangi bir anlaşma, protokol ya da kanunun yanı sıra bunların uygulamaya yönelik metinlerine karşı önyargılı değildir.

17. Madde- Yargılama yetkisi

1 Taraflardan her biri,

- a kendi topraklarının tümünde veya bir kısmında suçun gerçekleştirilmesi;
- b suçlunun kendi vatandaşlarından, kamu görevlilerinden ya da ulusal nitelikteki meclis üyelerinden biri olması;
- c suçun, aynı zamanda kendi vatandaşı da olan bir kamu görevlisi, meclis üyesi ya da herhangi bir kişi ile bağlantılı olması, halinde bu Sözleşmenin 2-14. maddelerine uygun bir şekilde cezai nitelikteki bir suç üzerinde yargılama yetkisini tesis etmek için gerekli olan aşağıdaki yasal nitelikteki tedbirler ile diğer tedbirleri benimser.

2 Taraflardan her biri, sözleşmeyi imzalandığında veya sözleşmeyi imzalamama, kabul etme, onama veya sözleşmeye katılma işlemlerini gerçekleştirdiğinde, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne yapacağı bir bildirim ile, yalnızca belirli durumlarda veya bu maddenin 1b ve 1c paragraflarında veya başka bir yerinde yargılama hakkı ile ilgili olarak ortaya konulan kurallar çerçevesinde neyi uygulayıp neyi uygulamayacağı ile ilgili çekinmelerini deklare eder.

3 Taraflardan biri bu maddenin 2. paragrafının sağladığı olanaklar çerçevesinde çekinceler ortaya koyarsa, kendi toprakları içerisinde suçlu olduğu iddia edilen biri varsa ve suçlunun iadesinin talep edilmesinden sonra sadece onun milliyetini dayanak göstererek karşı tarafa suçluyu iade etmiyorsa, bu Sözleşmenin hükümlerinin kapsamına giren cezai nitelikteki suç ile ilgili olarak yargılama yetkisinin tesisi için gerekli olan tedbirleri almalıdır.

4 Bu Sözleşme, taraflardan biri tarafından ulusal kanunlara göre yürütülen cezai nitelikteki herhangi bir yargılamaya engel teşkil etmez.

18. Madde- Ortak sorumluluk

1 Taraflardan her biri,

- tüzel kişiliğin temsil gücüne; veya

- tüzel kişi adına karar alma yetkisine; ya da

- tüzel kişi bünyesinde kontrol icra etme yetkisine dayanarak tüzel kişi bünyesinde lider pozisyonda olan tüzel kişi organının bir parçası olarak veya herhangi bir gerçek kişi tarafından tüzel kişinin menfaati için aktif bir şekilde rüşvet alma, nüfuz ticaretinde bulunma, bu Sözleşme hükümlerine göre gerçekleştirilen kara para aklama faaliyetini gerçekleştirme ve gerçek kişilerin yukarıda sayılan suçlarda yardımcı veya kışkırtıcı bir faktör olarak yer almaları gibi cezai nitelikteki suçlar açısından tüzel kişilerin sorumlu tutulabilmelerini sağlamak için gerekli olan yasal niteliğe sahip olan ya da diğer nitelikteki tüm tedbirleri alır.

2 Birinci paragrafta yer alan konuların dışında kalan olaylarda taraflardan her biri, denetim eksikliğinden ya da 1. paragrafta atıfta bulunulan bir gerçek kişi tarafından yapılacak kontrolün kendi otoritesi ile bir gerçek kişi tarafından tüzel kişi yararı için 1. paragrafta bahsedilen cezai niteliğe sahip suçları işlemeyi mümkün kılması durumunda tüzel kişinin sorumlu

tutulabilmesini sağlamak için gerekli olan yasal niteliğe sahip olan ya da diğer nitelikteki tüm tedbirleri alır.

3 Birinci ve ikinci paragraflar çerçevesinde tüzel kişinin sorumlu tutulması 1. paragrafta bahsedilen cezai niteliğe sahip suçların faili, kışkırtıcısı ya da yardımcıları olan gerçek kişilere karşı ceza davası açılmasını engellemez.

19. Madde- Cezalar ve tedbirler

1 Bu Sözleşme’de tespit edilen cezai niteliğe sahip suçların ciddi ve tehlikeli özelliklerini dikkate alarak, taraflardan her biri, 2-14. maddeler arasında belirlenen bu suçlar bakımından, bu suçlar gerçek kişiler tarafından işlendiğinde suçluların iadesine yol açacak özgürlüğün kısıtlanması da dahil olmak üzere etkili, suçla orantılı ve caydırıcı ceza ve tedbirlerin alınmasını sağlamalıdır.

2 Taraflardan her biri, 18. maddenin 1. ve 2. paragraflarına göre sorumlu tutulabilen tüzel kişilerin parasal tedbirlerin de aralarında olduğu etkili, suçla orantılı ve caydırıcı cezai ya da cezai nitelikte olmayan yaptırımlara tabi olmalarını sağlamalıdır.

3 Taraflardan her biri, bu Sözleşme’de belirlenen cezai niteliğe sahip suçlardan elde edilen menfaat ile suç işlemede kullanılan vasıtaları veya bu tip menfaati karşılayan değerdeki malların müsadere edilmesini ya da suç işleyenlerin bunlardan mahrum bırakılmasını sağlamak için gerekli olan yasal niteliğe sahip olan ya da diğer nitelikteki tüm tedbirleri alır.

20. Madde- Uzman otoriteler

Taraflardan her biri, kişi ya da kurumların yolsuzluğa karşı mücadelede uzmanlaşması için gerekli olan yasal niteliğe sahip olan ya da diğer nitelikteki tüm tedbirleri alır. Bunlar, görevlerini etkin bir şekilde ve herhangi bir uygunsuz baskıya maruz kalmadan yerine getirebilmeleri için tarafların kendi hukuk sistemlerinde yer alan temel ilkelere göre gerekli olan bağımsızlığa sahip olmalıdırlar. İlgili taraf bu tip kurumların personelinin yeterli bir eğitime ve göreviyle mütenasip bir mali kaynağa sahip olmasını sağlar.

21. Madde- Ulusal kurumlar arasında işbirliği

Taraflardan her biri, kamu otoritelerinin yanı sıra herhangi bir kamu görevlisinin, ulusal kanunlar çerçevesinde, cezai niteliğe sahip suçların soruşturulması ve kovuşturulmasından sorumlu olan otoritelerle;

a İkinci madde ile 14. madde arasında yer alan cezai niteliğe sahip suçların oluştuğuna dair mantıklı dayanakların söz konusu olması halinde, kendi inisiyatifi ile, cezai niteliğe sahip suçların soruşturulması ve kovuşturulmasından sorumlu olan otoritelere haber vererek, ya da

b Talep üzerine bu otoritelere gerekli olan tüm bilgileri sağlayarak, işbirliği yapmaları için gerekli olan tüm tedbirleri alır.

22. Madde- Adaletle işbirliği yapan kişiler ile şahitlerin korunması

Taraflardan her biri,

a 2-14. maddeler arasında belirlenen cezai niteliğe sahip suçları bildiren veya soruşturma ya da kovuşturma ile görevli otoriteler ile işbirliği yapan kişiler ile,

b Bu suçlarla alakalı olarak şahitlik yapan şahitlerin etkili ve uygun bir biçimde korunmaları için gerekli olan tüm tedbirleri alır.

23. Madde- Delillerin toplanmasını ve elde edilen menfaatin müsadere edilmesini kolaylaştıran tedbirler

1 Taraflardan her biri, ulusal kanunlarına uygun bir şekilde, bu Sözleşme'nin 2-14. maddelerine göre belirlenen cezai niteliğe sahip suçlarla ilgili delillerin toplanmasını kolaylaştırmaya ve yolsuzluğun getirilerini ve araçlarını ya da bu Sözleşme'nin 19. maddesinin 3. paragrafında belirlenen tedbirlere tabi olan bu getirilerin değerine eşit malları belirlemeye, izini ortaya çıkarmaya, dondurmaya ve müsadere etmeye olanak sağlayan özel soruşturma tekniklerinin kullanımına izin vermeyi de kapsayan yasal niteliğe sahip olan ya da diğer nitelikteki tüm tedbirleri alır.

2 Taraflardan her biri, banka, finansal kurumlar veya ticari kayıtların ele geçirilmesini ya da bu maddenin 1. paragrafında atıfta bulunulan eylemleri gerçekleştirmek için bunların müsadere edilmesini sağlamak bakımından mahkemeleri veya diğer yetkili kurumları güçlendirmek için gerekli olan yasal niteliğe sahip olan ya da diğer nitelikteki tüm tedbirleri alır.

3 Banka sırrı bu maddenin 1. ve 2. paragraflarında belirtilen tedbirler açısından bir engel teşkil etmez.

III. Bölüm- Uygulamanın izlenmesi

24. Madde- İzleme

Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (Group of States against Corruption-GRECO) ilgili tarafların bu Sözleşmeyi nasıl uyguladıklarını gözlemler.

IV. Bölüm- Uluslararası İşbirliği

25. Madde- Genel ilkeler ve uluslararası işbirliğini sağlamaya yönelik tedbirler

1 Taraflar, cezai nitelikteki konulardaki uluslararası işbirliği ile ilgili uluslararası enstrümanların veya birbirine benzeyen ya da mütakabiliyete dayanan mevzuata göre üzerinde uzlaşmaya varılan anlaşmaların hükümlerine ve ulusal mevzuata göre, bu Sözleşme’de belirlenen cezai nitelikteki suçlarla ilgili olarak mümkün olan en geniş boyutta soruşturma ve kovuşturmaların yapılabilmesi için birbirleriyle işbirliği yaparlar.

2 Birinci paragrafta atıfta bulunulan uluslararası enstrüman ya da anlaşmalar mevcut değilse bu bölümün 26-31. maddelerinin hükümleri uygulanır.

3 Bu bölümün 26-31. maddeleri birinci paragrafta atıfta bulunulan uluslararası enstrüman ya da anlaşmalardan daha elverişli olması halinde de uygulanabilir.

26. Madde- Karşılıklı yardım

1 Taraflar, bu Sözleşme’de belirlenen cezai nitelikteki suçların soruşturulması ya da kovuşturulması için yetkiye sahip olan otoritelerden, ulusal kanunlarla uyumlu olan, gelen talepleri hızlı bir şekilde işleme koyarak en geniş boyutta birbirlerine karşılıklı yardımda bulunurlar.

2 Bu maddenin 1. paragrafı çerçevesinde yapılan karşılıklı hukuki yardımları, talepte bulunan taraf talebe uyması halinde bu durumun temel çıkarlarını, ulusal egemenliği veya ulusal güvenliği ortadan kaldıracığına inanıyorsa reddedebilir.

3 Taraflar bu bölüm çerçevesinde yapılacak herhangi bir işbirliği çabasını reddetmede bir zemin olarak banka sırrı gerekçesine sığınamazlar. Yerel kanunların zorunlu kıldığı yerlerde, bir yargıç veya aralarında savcılarında olduğu ve cezai nitelikteki suçlara bakan başka bir yargı merciinin yetkisi

ile banka sırlarının kaldırılmasını isteyen bir işbirliği talebini bir taraf isteyebilir.

27. Madde-Suçluların iadesi

1 Bu Sözleşmede yer alan cezai niteliğe sahip suçlar taraflar arasında yapılmış olan suçluların iadesi anlaşmalarında suçluların iadesini mümkün kılan bir suç olarak kabul edilebilir. Taraflar, birbirleri arasında yaptıkları herhangi bir suçluların iadesi anlaşmasında bu tip suçların iadeye tabi suçlar olarak yer almasını koşul olarak talep edebilirler.

2. Suçluların iadesini bir anlaşmanın varlığı şartına dayandıran bir taraf bu tip bir anlaşmaya sahip olmayan karşı taraftan suçluların iadesini talep etmişse, bu Sözleşme’de yer alan herhangi bir cezai niteliğe sahip suç açısından, suçluların iadesi için hukuki bir dayanak olarak bu Sözleşme’yi göz önünde tutabilir.

3. Suçluların iadesini bir anlaşmanın varlığı şartına bağlamayan taraflar, bu Sözleşme’de yer verilen cezai niteliğe sahip suçları kendi aralarında suçluların iadesini gerektiren suçlar olarak kabul ederler.

4. Suçluların iadesi, talepte bulunulan tarafın kanunlarında ya da talepte bulunulan tarafın suçluların iadesini reddedebilmesine yönelik dayanakları da içeren uygulamadaki suçluların iadesi anlaşmalarında belirlenen şartlara tabidir.

5. Bu Sözleşme’de belirlenen cezai nitelikteki suçlar için suçluların iadesi yalnızca aranan kişinin milliyetine dayanılarak ya da talepte bulunulan tarafın ilgili suçun üzerinde yargılama yetkisine sahip olduğunu iddia etmesinden dolayı reddedilirse talepte bulunulan taraf, kendisiyle başka bir şekilde anlaşmaya varılmadığı takdirde, davayı kovuşturmanın yapılması amacıyla kendi yetkili makamlarına sunar ve davanın sonucunu talepte bulunan tarafa bildirir.

28. Madde- İhtiyari bilgi aktarımı

Kendisi tarafından yürütülen soruşturma ve kovuşturmalardan dolayı bir peşin hükme kapılmaksızın, taraflardan biri, bu tip bilgilerin açıklanmasının bu bilgileri alan tarafın bu Sözleşme’de belirlenen cezai niteliğe sahip suçlarla alakalı soruşturma ve kovuşturmaların açılması ve yürütülmesine yardımcı olacağını düşünerek, önceden talepte bulunulmamasına rağmen, karşı tarafa bilgi aktarabilir.

29. Madde- Merkezi otorite

1. Taraflar bu bölüm çerçevesinde yapılan taleplerin gönderilmesinden ve cevaplandırılmasından, bu taleplerin yürürlüğe konulmasından ya da uygulamada yetki sahibi olan makamlara iletilmesinden sorumlu olan bir merkezi otorite ya da gerekli olması halinde birden fazla otorite oluştururlar.

2. Taraflardan her biri, sözleşmeleri imzaladıkları zaman ya da sözleşmeye ilişkin imzalama, kabul etme, onaylama ya da giriş enstrümanlarını teslim ettiklerinde bu maddenin birinci paragrafına göre oluşturdukları otoritelerin isim ve adreslerini Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne bildirir.

30. Madde- Doğrudan iletişim

1. Merkezi otoriteler birbirleriyle doğrudan iletişim kurarlar.

2. Acil durumlarda bu durumla ilgili karşılıklı yardım ya da iletişim talepleri talepte bulunan tarafın savcıları da dahil olmak üzere doğrudan doğruya yargı mercileri tarafından iletilebilir. Böyle bir durumda talepte bulunan tarafın merkezi otoritesi vasıtasıyla talepte bulunan tarafın merkezi otoritesine bir kopya gönderilir.

3. Bu maddenin birinci ve ikinci paragrafları çerçevesinde yapılan herhangi bir talep ya da temas Uluslararası Polis Örgütü (Interpol) vasıtasıyla da yapılabilir.

4. Bu maddenin ikinci paragrafına uygun bir şekilde bir talep gerçekleşirse ve ilgili merci bu taleple ilgilenme konusunda yetkili değilse, talebi yetkili ulusal mercie iletir ve bu işlemi yaptığını talepte bulunan tarafa doğrudan bildirir.

5. Bu maddenin 2. paragrafı çerçevesinde yapılan ve cebri bir eylem içermeyen talep ve temaslar, talepte bulunan tarafın yetkili mercileri tarafından doğrudan doğruya talepte bulunulan tarafın yetkili mercilerine iletilebilir.

6. Her devlet, sözleşmeleri imzaladıkları zaman ya da sözleşmeye ilişkin imzalama, kabul etme, onaylama ya da giriş enstrümanlarını teslim ettiklerinde, bu bölüm kapsamında merkezi otoriteye yapılacak başvurulardan Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ni haberdar etmelidir.

31. Madde- Bilgi

Talepte bulunulan taraf bu bölüm çerçevesinde talep üzerine yapılan işlemleri ve bu işlemlerin sonuçlarını talepte bulunan tarafa derhal bildirir. Talepte bulunan taraf, istenilen eylemin gerçekleştirilmesini imkansız hale getiren ya da önemli ölçüde gecikmesine yol açan herhangi bir durum konusunda talepte bulunan tarafı derhal haberdar eder.

V. Bölüm- Nihai hükümler**32. Madde- Sözleşmenin imzalanması ve yürürlüğe girmesi**

1 Bu Sözleşme Avrupa konseyi Üyesi olan devletlerin ve Sözleşme'nin hazırlanmasına katılan diğer üye olmayan devletlerin imzasına açıktır. Bu devletler:

a sözleşmenin imzalanmasında, kabulünde ya da onaylanmasında herhangi bir çekince koymaksızın imzalamak; ya da

b imzaların onaylama ve tasdike tabi olması, ile bağlı olmak suretiyle rızalarını ifade edebilirler.

2 Tasdik, onay ve kabul enstrümanları Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'nde muhafaza edilir.

3 Bu Sözleşme birinci paragrafa göre on dördüncü devletin bu Sözleşme'nin hükümleri ile bağlı olduğunu ifade ettiği tarihten sonraki üç aylık dönemin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer. Sözleşmenin onaylandığı sırada Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO)'nun üyesi olmayan herhangi bir devlet Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarihte otomatikman üye olur.

4 Sözleşme hükümleri ile bağlı olduğunu daha sonradan beyan eden herhangi bir imzacı devlet bakımından bu Sözleşme birinci paragrafın hükümlerine göre sözleşmenin hükümleri ile bağlı olduğuna dair rızasını beyan ettiği tarihten sonraki üç aylık dönemin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer. Sözleşmenin onaylandığı sırada Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO)'nun üyesi olmayan herhangi bir devlet kendisi açısından Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarihte otomatikman bu Grubun üyesi olur.

33. Madde- Sözleşmeye katılım

1 Bu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinin akabinde, Sözleşme'ye taraf devletler ile danışmalarda bulunduktan sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Kanunu'nun 20d maddesinde istenen çoğunluk oyuyla alacağı bir karar ile ve Bakanlar komitesinde yer almaya hak kazanmış taraf devletlerin temsilcilerinin oybirliğine dayanan kararları ile, Avrupa Topluluğu'nu, Konsey'in üyesi olmayan ve bu Sözleşme'nin hazırlanmasına katkıda bulunmamış olan herhangi bir devleti Sözleşme'ye katılmaya davet edebilir.

2 Avrupa Topluluğu ve birinci paragraf çerçevesinde muvafakatini bildiren diğer devletler bakımından, Sözleşme Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne katılım belgelerinin teslim edildiği tarihten sonraki üç aylık dönemin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer. Avrupa Topluluğu üyesi olan ve bu Sözleşme'yi kabul eden devletler, kabul tarihinde hali hazırda üyesi değilse, onların açısından Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarihte Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO)'nun otomatikman üyesi olurlar.

34. Madde- Bölgesel uygulamalar

1 Sözleşmeyi imzaladığında veya Sözleşme'yi kabul etme, onama ya da uygun bulmaya ilişkin enstrümanların teslim edildiği zaman, herhangi bir devlet Sözleşme'nin uygulanmayacağı bölge ya da bölgeleri belirleyebilirler.

2 Daha sonraki bir tarihte, taraflardan biri, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne göndereceği bir deklarasyon ile, bu Sözleşme'nin uygulama alanını deklarasyonda belirlenen herhangi bir bölge için genişletebilir. Bu bölgeler açısından Sözleşme Genel Sekreterlik tarafından bu deklarasyonun teslim alınmasından sonraki üç aylık dönemin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

3 Önceki iki paragraf çerçevesinde yapılan herhangi bir deklarasyon, bu deklarasyonlarda belirlenen herhangi bir bölge bakımından, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne gönderilecek bir bildirim ile geri çekilebilir. Geri çekilme Genel Sekreterlik tarafından bu bildirim alındığı günden sonraki üç aylık dönemin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

35. Madde- Diğer anlaşmalar ve sözleşmeler ile ilişkiler

1 Bu Sözleşme spesifik konularla ilgili uluslararası çok taraflı sözleşmelerin ortaya koyduğu hak ve yükümlülükleri etkilemez.

2 Sözleşme'nin tarafları, bu Sözleşme'nin hükümlerini güçlendirmek veya tahkim etmek ya da içinde barındırdığı ilkelerin uygulanmasını kolaylaştırmak amaçlarıyla, bu Sözleşme'de yer alan konularla ilgili olarak birbirleri arasında iki ya da çok taraflı anlaşmalar düzenleyebilirler.

3 İki ya da daha fazla taraf bu Sözleşme'de yer alan konularla ilgili olarak hali hazırda bir anlaşma veya sözleşme imzalamışlarsa ya da ilgili konularda belirli ilişkilere sahiplerse, mevcut Sözleşme'nin yerine, uluslararası ilişkileri kolaylaştırıyorlarsa, o anlaşma veya sözleşmeleri ya da mevcut ilişkilerini sürdürme hakkına sahiptirler.

36. Madde- Deklarasyonlar

Sözleşmeyi imzaladığında veya Sözleşme'yi kabul etme, onama ya da uygun bulmaya ilişkin enstrümanların teslim edildiği zaman, herhangi bir devlet beşinci maddeye göre yabancı kamu görevlilerinin, dokuzuncu maddeye göre uluslararası örgütlerde çalışan görevlilerin ve on birinci maddeye göre uluslararası mahkemelerdeki görevlilerin aldığı aktif ve pasif rüşvet suçlarını, kamu görevlileri ya da yargıçlar rüşvet karşılığı bir eylemde buldukları ya da görevlerini yapmaktan sakındıkları sürece, cezai niteliğe sahip bir suç olarak addetmeyi deklare eder.

37. Madde- Çekinceler

1 Herhangi bir devlet, sözleşmeyi imzaladığında veya Sözleşme'yi kabul etme, onama ya da uygun bulmaya ilişkin enstrümanların teslim edildiği zaman, 4., 6., 7., 8., 10. ve 12. maddelerdeki düzenlemeler ile 5. maddede tanımlanan pasif rüşvet suçunu kendi iç hukukunda, kısmen ya da tamamen, cezai niteliğe sahip bir suç olarak kabul etmeme hakkını saklı tutabilir.

2 Herhangi bir devlet, sözleşmeyi imzaladığında veya Sözleşme'yi kabul etme, onama ya da uygun bulmaya ilişkin enstrümanların teslim edildiği zaman, 17. maddenin 2. paragrafında yer alan çekincelerden yararlanmak istediğini beyan edebilir.

3 Herhangi bir devlet, sözleşmeyi imzaladığında veya Sözleşme'yi kabul etme, onama ya da uygun bulmaya ilişkin enstrümanların teslim edildiği

zaman, talepte bulunulan tarafın politik bir suç olarak gördüğünü talep eden taraf bir suç olarak telakki ederse, 26. maddenin 1. paragrafı çerçevesinde yapılacak karşılıklı hukuki yardımı reddedebilir.

4 Bu maddenin 1., 2. ve 3. paragraflarının uygulanması suretiyle hiç bir devlet yukarıda bahsedilen hükümlerden daha fazla çekince koyamaz. Başka çekincelerde de bulunamaz. Dördüncü, altıncı ve onuncu maddelerle aynı niteliğe sahip çekinceler bit tek çekince olarak kabul edilir.

38. Madde- Geçerlilik ve deklarasyonlar ile çekincelerin incelenmesi

1 Otuz altıncı ve otuz yedinci maddelere isnat edilen deklarasyonlar ilgili devletler bakımından bu Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği günden sonra gelen üç yıllık süre için geçerlidir. Ancak, bu deklarasyon ve çekinceler aynı süreyi kapsayan dönemler için yenilenebilir.

2 Bu deklarasyon ve çekinceler için geçerli olan sürenin sona ermesinden 12 ay önce Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği ilgili devlete sürenin sona ereceği tarih konusunda bir ihbarname gönderir. Sürenin sona ermesinden önceki üç aydan daha geç olmayacak bir süre kala ilgili ülke Genel Sekreterliği deklarasyonu ya da çekincelerini sürdüreceği, değiştireceği ya da geri çekeceği konusunda bilgilendirir. İlgili devlet tarafından böyle bir ihbarın olmaması durumunda Genel Sekreterlik ilgili devlete deklarasyon ve çekincelerinin altı aylık bir süre için otomatikman uzatılmış sayılacağını bildirir. Bu sürenin sona ermesinden önce ilgili devletin deklarasyon ya da çekincelerini sürdüreceği ya da değiştireceğine dair bir ihbarda bulunmaması deklarasyon ya da çekincelerinin mürura uğramasına yol açar.

3 Taraflardan biri 36. ve 37. maddelerle uyumlu bir deklarasyon ya da çekince de bulunursa, bunların yenilemesinden önce ya da istek üzerine, bunları sürdürmesinin gerekçelerine dair GRECO'ya bir açıklamada bulunur.

39. Madde- Değişiklikler

1 Bu Sözleşme'nin değiştirilmesi taraflardan her biri tarafından önerilebilir. Bu öneriler, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği tarafından Avrupa konseyi üyesi ülkelere, 33. madde hükümlerine göre bu Sözleşme'nin hazırlanmasına katkıda bulunan ya da Sözleşmeye katılmaya davet edilen üye olmayan tüm ülkelere iletilir.

2 Taraflardan biri tarafından önerilen her değişiklik, bu değişiklikler ile ilgili görüşlerini Bakanlar Komitesi'ne sunacak olan Suçların Yol Açtığı Prob-

lemler İle İlgili Avrupa Komitesi (European Committee on Crime Problems-CDPC)'ne iletilir.

3 Bakanlar Komitesi önerilen değişiklikleri ve Suçların Yol Açtığı Problemler İle İlgili Avrupa Komitesi tarafından sunulan görüşleri, bu Sözleşme'ye taraf olan üye olmayan ülkelerle danışmalarda bulunduktan sonra, dikkate alarak değişiklikleri benimseyebilir.

4 Bu maddenin 3. paragrafına göre Bakanlar Komitesi tarafından benimsenen herhangi bir değişiklik metni onaylamaları için taraflara gönderilir.

5 Bu maddenin 3. paragrafına göre benimsenen herhangi bir değişiklik bütün tarafların Genel Sekreterliğe onaylarını bildirdikleri tarihten sonraki otuzuncu günde yürürlüğe girer.

40. Madde- Uyuşmazlıkların çözümü

1 Avrupa Konseyi'nin Suçların Yol Açtığı Problemler İle İlgili Avrupa Komitesi bu Sözleşme'nin yorumlanması ve uygulanması ile ilgili konularda haberdar edilir.

2 Bu Sözleşme'nin yorumlanması ve uygulanması ile ilgili konularda taraflar arasında bir uyuşmazlığın ortaya çıkması durumunda, uyuşmazlığı müzakereler yoluyla ya da aralarında uyuşmazlığın Suçların Yol Açtığı Problemler İle İlgili Avrupa Komitesi'ne, kararları tarafları bağlayıcı olan bir mahkemeye ya da ilgili tarafların üzerinde uzlaşmaları halinde Uluslararası Adalet Divanı'na götürmenin de aralarında olduğu kendilerince tercih edilecek başka bir barışçıl yolla çözmeye çalışmalıdırlar.

41. Madde-Sözleşmenin feshi

1 Taraflardan herhangi biri, herhangi bir zaman, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne yapacağı bir ihbar ile bu Sözleşme'yi feshedebilir.

2 Fesih, Genel Sekreterlik tarafından buna dair ihbarın teslim alındığı tarihten sonraki üç aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

42. Madde- İhbarlar

Avrupa konseyi Genel Sekreterliği, Avrupa Konseyi üyesi devletleri ve bu Sözleşme'ye onay veren her devleti;

a atılan herhangi bir imza;

- b sözleşmenin imzalanması, onaylanması, kabulü veya uygun bulunmasına ilişkin enstrümanların teslimi;
- c otuz ikinci ve 33. maddelere göre bu Sözleşme'nin yürürlüğe girme tarihleri;
- d otuz altıncı ve 37. maddeler çerçevesinde yapılan herhangi bir deklarasyon ya da çekince;
- e bu Sözleşme ile ilgili her türlü eylem, haber veya iletişim, ile ilgili konularda, haberdar eder.

Aşağıda imzası olanların şahitliğinde ve onların verdiği yetkiye dayanarak bu Sözleşme imzalandı.

27 Ocak 1999'da Strasbourg'da her ikisi de otantik olmak koşuluyla İngilizce ve Fransızca iki metin olarak hazırlandı ve tek bir kopya olarak Avrupa Konseyi arşivine teslim edildi. Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği onaylı birer kopyayı Avrupa Konseyi'ne üye devletlere, bu Sözleşme'nin hazırlanmasına katılan tüm üye olmayan ülkelere ve Sözleşme'ye katılma için davet edilen diğer devletlere gönderir.